

Splošne vesti.

KAJ PA NAŠE GOSPODARSKE USTANOVE?

(Ob ustanavljanju »Učiteljske gospodarske poslovalnice«.)

Brez dvoma. Idejno življenje v naši stanovski organizaciji še ni bilo nikoli tako pestro, bujno in bogato, kakor je zadnja leta, posebno pa še v zadnjem času. Vse polno važnih in skoro neodložljivih problemov trka od dneva do dneva z večjo silo na vrata naše organizacije in terja, da se ž njimi peča, peča prav temeljito. To so problemi, ki globoko segajo v organizacijo samo kot tako, ki tanjšajo v prvi vrsti šolo in naš stan ter njuno bodočnost, a režejo v meso tudi najširšim plastem našega naroda in oblikujejo njegovo bodočnost.

Ni moj namen, da bi se podrobneje spuščal danes v vsa ta razna vprašanja. Pribiti hočem mimogrede dejstvo, da se v naši organizaciji še nikoli ni delalo na tako širokem in raznolikem polju, da še nikoli ni delalo tako intenzivno in z neko posebno vneto toliko naših ljudi! Povsod se pojavljajo mlade, sveže in idejne moči, polne borbenosti in kipečega življenja. In kdo bi se izmed nas starejših ne razveselil teh novih borcev v našem stanu! In če bi naša organizacija ne storila drugega, kakor da je opustila te mlade speče sile mrtvila, ter jih je vzbudila k novemu smotnemu delu, že to je veliko, zelo veliko. Zakaj ravno samo ti ljudje so nam porok, da pojde to delo naprej kljub in proti vsemu k svojemu cilju.

Da pa pišem te vrste imam poseben vzrok.

V našem stanovskem in izvenstanovskem današnjem vrvenju in idejnem življenju se kaj rado pozablja na materialni temelj, na katerem mora sloneti vse drugo. Naj bodo ideje še tako dobre, času primerne in potrebne, naj se za njihovo uresničenje borimo še s takim navdušenjem, vse to se bode preje ali sleje zrušilo, ako nima dobre materialne podlage. Zakaj, kdor se hoče vztrajno boriti za idejo, za njo živeti in delati, ta mora biti prost vseh drugih, predvsem pa gmotnih skrbi. Za uresničenje tudi zdravih in dobrih idej pa je treba dolge in žilave borbe. Tako je bilo vedno in tudi sedaj ne bo drugače.

Ako se ozremo na katerokoli dobro organizacijo, povsod vidimo, da črpa svojo silo za idejni boj iz svojih gospodarskih fundacij. Le naš stan je bil doslej izjema in misli, da bo s samimi golimi idejami preobrazil svet in ljudi. Nihče pa bi mu ne privoščil izmed nas in naših prijateljev, da bi v tem pogledu doživel nekega dne — razočaranje. Zato bi moral iti boj za gospodarsko osamosvojitve pravzaprav pred bojem za idejami. Če pa že to ni bilo mogoče, pa mora iti gospodarski boj vsaj vzporedno z idejnim. Ustvariti si moramo vse pogoje, da ne bode naš še itak gmotno šibek stan črpal vseh sredstev iz lastnega že skoraj praznega žepa, ampak da mu bodo dovajale vedno novih gmotnih moči razne gospodarske organizacije. Danes uvidevamo vsi, da moramo svoj tisk, svojo organizacijo reorganizirati in izpopolniti. Za to so neobhodno potrebne gmotne žrtve. Na drugi strani pa nas sila naš gmotni položaj, da gremo z organizacijskim davkom navzdol. Oboje je potrebno, a si je v ostrem in nepremostljivem nasprotju. Kje je izhod?

Izhod bi moral biti v naših gospodarskih ustanovah. Kje so? Deloma ali največ še na papirju ali pa še na tem ne. Učiteljski dom v Ljubljani se že stavi 35 let, v Mariboru 6 let. In še danes mnogi ne vidijo njune potrebe! Učiteljska tiskarna, ki bi bila lahko v tem oziru prav izdatno pomagala, potrebuje sama pomoči in jo bo potrebovala še dolgo vrsto let. Nekaj socialnih ustanov ima mo tudi — razven naše »Samopomoči« — samo na papirju. In kako krvavo bi rabilo naše članstvo že v sedanjih razmerah te ustanove. In kako krvavo jih bode rabilo v bodoče, o tem nikdo ne razmišlja!

In vendar! Izhod se mora najti na ta ali oni način. Temelj raznim gospodarskim institucijam ravno kar postavljamo. »Učiteljska gospodarska poslovalnica« se snuje. Ako si jo prav osvojimo in se vsi zavedamo njene velikega pomena za naš stan, lahko postane ravno ona naša gospodarska centralna ustanova.

O vsem tem bi moral razmišljati vsak izmed nas, ne samo vodstvo in par posameznikov, v raznih odsekih. Imejmo vsi vedno pred očmi: Idejno delo bo imelo le tedaj uspeh, če bomo imeli dobro materialno podlago.

Hren.

— Seja širjega sosveta se vrši na Zidanem mostu dne 8. decembra t. l. po sporedu, kakor je bil objavljen v zadnji številki. Predsedniki, ki se seje sami ne morejo udeležiti, morajo poslati na sejo svoje pooblaščenice.

— »Krščansko učitelstvo na plan!« tako kliče »Slovenec« od srede, ki ostro kritikuje projekt osnovnošolskega zakona. Vso krivdo za ta projekt hoče zvreči na UJU ter se trudi, da bi zopet razdvojil učitelstvo s pomočjo tega vprašanja. Že dejstvo, da napada projekt časopisje vladnih pristavov kaže, da nekaj ni zdravega in v redu. Projekt vendar ni izšel iz UJU in ni delo UJU, ampak je načrt, katerega je odobril ministerski svet, ki mu predseduje g. dr. Korošec in je predlog vlade, ki ji je predsednik g. dr. Korošec. V vprašanju verskega pouka stoji srbsko učitelstvo pač na svojem dosedanjem stališču medtem ko se je večina slovenskega učitelstva že svojčas izrekla, da naj ta predmet poučujejo katehetje. To ne povdarjamo more da iz kake oportunitete, ker je sedaj SLS na vladi in nam je predložila projekt, ki je nasproten temu stališču, temveč se sklicujemo

na to, ker je to istina in je bilo to stališče zavzeto že pred časom, ko SLS ni bila v oblasti. Vsako beganje s tem vprašanjem je neopravičeno ter naj g. okoli »Slovenec« to točko v projektu osnovnošolskega zakona napišejo na svoj račun, ne pa na račun UJU ter naj v tisto smer tudi obrnejo svoje izpade!

— Halo — razlike, razlike dobite, jih že imate! Izplačilo uradniških razlik je državotvorno delo par excellence. Z izplačilom razlik je napravila naša država ogromen korak z Balkana proti Evropi, tako piše neki naš politični dnevnik in razklada na dolgo in široko o velikanski zaslugi vlade pri tej akciji. Veseli nas neizmerno, da smo se slednjič priklopili na Balkanu do primitivnega pojma o poštenosti. Zal nam pa je politikov, ki razglajajo, da je plačati star, umazan dolg že — državotvorno delo par excellence! Da je napravila vlada s tem delom (?) prvi korak z Balkana proti Evropi, ne bi podčrtali, kakor je to storil članek v dnevniku, ampak bi zapisali, da ima vlada šele namen napraviti prvi korak z Balkana. Zelimo, da se ne uresniči basen o žabi in volu. Bog pomagaj, v svet trobite s tako trobento, da se moramo smejati. In kaj si mislijo o nas preljudi naši sosedje? Čuje se slavošpev, ko da bi nam vlada naklonila milijone za sv. Miklavža v zlati, z rdečim trakom prevezani škrtljici. Iz neskončne dobrotljivosti in širokogrudnosti! — Kaj pa naše organizacije in ves naš pritisk na merodajne »faktorje«? Oprostite — edina Vaša zasluga je v tem, da ste za naše zahteve postali dostopnejši nego pred leti. Saj so in ste vedno eni in isti na vladil Ali ne? Sicer se pa v zasebnem življenju baha samo bankeroten človek s tem, da je plačal več let star dolg in še brez obresti. Nikar pa ne mislite, da smo naperili ost proti sedaj vladajočim strankam. — Izjavljamo odkrito in iskreno, da bi udarili z besom po vsaki politični stranki in vladi, ki bi se upala hvalisati in se povzdigovati v nebesa samo zato, ker je storila svojo prokletost. — In še nekaj moramo grajati ter obsoditi. Ves trgovski svet do branjev se namreč že veseli »razlike«, ki jih dobe od nas. Famosni članek v političnem dnevniku jih je že vnaprej znosil in raztrosil po štacunah in stojnicah. Kar trobentate v svet o blagru razlik, je samo voda na mlin spekulantov in oderuhov! Bojimo se, da je ta neokusni alarm samo poziv za prenumeriranje vseh življenjskih potrebščin. Saj trobezljate kar o milijonih, ki se bodo stekli kakor srebrni potoki v nenasitne žepke lakomnikov. Kakšno veselje v Izraelu! In mi, mi pa se ničesar ne vemo o razlikah — ker se nam zdi, da jih dobimo, če jih sploh dobimo, v najboljšem slučaju šele drugo leto z novim proračunom, ki se prične z ominoznim — 1. aprilom. (Naš Glas.)

— Mazovo računalno. Po šolah ponuja nekdo »aparate« za štetje, seštevanje, odštevanje, množenje in deljenje za nižjo stopnjo osnovne šole, pod imenom »Mazovo računalno«. S takim mehanizmom se doseže pač vse prej kot razumno računanje! Služil bi lahko edino le za uveritev rezultatov pri računanju; toda za to vendar ni treba aparata, ki stane 40 Din in se čim prej pokvari! Zato svarim pred nabavo. — A. Osterc.

— Zaradi nameščenj po čl. 71. Izvršni odbor UJU se je obrnil na ministrstvo prosvete s pritožbo ljubljanskega poverjenstva UJU radi premeščenj slovenskega učitelstva po čl. 71. uradniškega zakona, ki naj bi se uporabljal le v skrajni sili in kjer to zahteva državna potreba. — Izvršni odbor prosi, v smislu gornjega dopisa, za preklic dveh odlokov prosvetnega oddelka in za dosedaj običajno spopolnjenje teh mest.

— »Neverjetna zahteva UJU.« »Slovenec« od torka prinaša notico glede zahtev UJU z ozirom na šolski zakon. Ker apelira na slovensko učitelstvo, kakšno stališče zavzema, objavljamo, da bo stališče glede zadnjega projekta šolskega zakona za osnovne šole zavzel širši svet UJU — Ljubljana, ki je sklican na sejo dne 8. decembra t. l. na Zidanem mostu.

— Novi ljudskošolski zakon v razpravi. Dne 23. novembra je imel odbor za proučevanje ljudskošolskega zakona prvo sejo. Prosvetni minister je izjavil, da je novi predlog sestavljen iz dosedanjih štirih predlogov. Upa, da bo debata pripomogla, da bo dosežen sporazum. Kakor znano, so se proti osnutku novega šolskega zakona posebno ostro izjavili Nemci, ki so imeli za to posebno sejo v Banatu, dalje Madžari, v zadnjem času so na parlamentarne klube pritisnili tudi Rusini v naši državi, ki zahtevajo ljudske šole v rusinskim učnim jezikom in rusinskim veroikom.

— Uredništvu »Učiteljskega Tovariša« v Ljubljani. Naslov prosim, da vstavi popravek z ozirom na poročilo kamniškega učiteljskega društva o obnem zboru, in sicer: »Tov. Arrigler ni zahteval podrobnega računa za samoizobrazbo, ampak za naraščajočo in to pri gospodarskem odseku ob priliki pokrajinske skupščine.« — Tajnik. — Op. uredn.: Uredništvo je priobčilo društveno poročilo kamniškega društva neizpremenjeno, kakor ga je prejelo v rokopisu.

— Iz poverjenstva. 1. Z okrožnico štev. 245 z dne 24. oktobra t. l. smo prosili vsa okrajna učiteljska društva, da nam do 15. novembra t. l. sporoče imena vsega učitelstva v okraju, ki je došlo iz Primorja, pa bodisi, da je stalno ali pogodbeno nastavljeno. Doselej so se tej prošnji odzvali: belokranjsko, kozjansko, kranjsko, litijsko, hujtomerško, murskoboško, novomeško, ormoško, savinjsko in šmarnsko-rogaško društvo. Prosimo, da zadostite prošnji še ostala društva, tudi negativno. 2. Mnogo društev še do danes ni poslalo članskih izkazov. Tudi ta društva prosimo, da store takoj svojo dolžnost.

Poverjenstvo UJU v Ljubljani.

— Pravila UJU. Od Izvršnega odbora v Beogradu je prejelo poverjenstvo nastopni dopis: »V številki 15. od 15. novembra t. l. je priobčilo »Učiteljski Tovariš« članek gosp. Dušana Price o ideologiji in obliki učiteljske organizacije. V opombi pod člankom je določilo uredništvo, da je to službeno mišljenje Izvršnega odbora in dela srbskega učitelstva, ki se ne strinja s celjsko resolucijo.

Dostavljamo, da to ni mišljenje Izvršnega odbora. Izvršni odbor se ni vzel tega vprašanja v diskusijo, ali hoče ga vzeti po tem, ko zasliši o tem vsa poverjenstva. Izvršni odbor bo ob svojem času zavzel svoje stališče in o tem poročal.

— Gibanje avstrijskega uradništva. Avstrijsko uradništvo je stavilo vladi več zahtev, med katerimi je najvažnejše vsakoletno izplačilo trinajste mesečne plače. Da se ta akcija podpre, se pravkar vrše po celi Avstriji uradniški shodi, pri katerih je na tisoče državnih nameščencev manifestiralo za svoje postulate. (»Naš Glas«.)

— »Ave Marija«, za štiri moške ali štiri ženske glasove. Uglasbil Leopold Belar v Ljubljani. Založil skladatelj. Natisnil I. R. Milic. 1885. Sedaj nanovo izdal prof. dr. A. Belar, dež. šol. nadz. v pok. s sledečim posvetilom: »Pred 43 leti je zložil Ave Marijo moj blagopokojni oče, ko je bival v Gorjah na oddihu. Takrat je popeval na Bledu in v Ljubljani operni pevec Franc Naval to pesem, katero je moj oče zložil prav za njegov glas. Skladba je vzrasla z Marijinega, pred 100 leti tako imenovanega Blejskega jezera in je svoj čas ganila slehernega poslušalca, ako je zadel Navalov medeni tenor. Ob 100-letnici rojstva, t. j. 27. X. 1828 skladatelja »Oče večni« še danes povsod dobro poznane slovenske mase, izdaja to pesemco na novo njegov hvaležni sin.«

— »Narodne pravljice iz Prekmurja«. II. zvezek, je ravnokar izšel v založbi »Učit. doma« v Mariboru. Lična knjižica obsega deset najzanimivih narodnih pravljic ter deset ilustracij na osmih tiskovnih polah. Dobre pravljice so otrokom še vedno zelo priljubljeno čtivo. Zakaj pravljice svet je otroški svet. Knjižica je jako primerno darilo naši deci za Miklavža ali Božič. Izpolnila pa bo svojo nalogo tudi v šolski knjižnici. Trdo vezana stane 16 Din, broširana pa 11 Din. Sežite po njej!

— Pomagajte obmejni šoli! Šole, ki imajo morda kako Widrovo »Prvo čitanko«, Rapetovo »Četrto čitanko« in Ganglovo »Drugo čitanko« odveč, vljudno naprošam, da jo podarijo obmejni koroški deci in pošljejo na naslov: Upraviteljstvo šole v Lokovici, pošta Prevalje.

Obleke kemično čisti barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.

— Ali ste že naročili »Ročni katalog« za šolsko leto 1928/29, ki vsebuje vse najnovejšje odredbe in navodila in stane le 16 Din. — Požurite se z naročili, dokler traja zaloga.

Skrbna mati ne daje otrokom prave kave, temveč jim kuha redno ŽIKO. Ve, da je ŽIKA izdelana iz rženega slada, ki je kot hranilo neprecenljive vrednosti za rast človeka.

Spas za domačicu je Radion. Pranje rublja joj ne odnosi suviše vremena, imade dakle prilike, da se brine za ostale kućne poslove. Sa Radionom pruže se svakome sredstvo za pranje, kojim se pere bez ikakovog truda i da se rublje ne ošteti.



za šolsko leto 1928/29 je izšel in stane 16 Din. Naročila sprejema Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska 6

Pletenine lastni izdelki vedno v veliki izbiri. Najmodernejši vzorci. Naročila po meri v najkrajšem času. Velika zaloga nogavic. FR. M. ROZMAN, Ljubljana, Zidovska ul. 7.

Prva, resnično prava knjiga o džungli

Dhan Gopal Mukerđži

„Mladost v džungli“

pomeni za vsakogar močno sveže doživetje, saj je prva res pristna džungelska knjiga, ki prihaja v slovenskem prevodu JOSIPA VIDMARJA na naš književni trg. Naši mladinci bo knjiga prinesla Miklavža in Božič, kot le še katerikrat v dobrih, starih časih.

Vezana v celo platno, z originalnim ovitkom akad. slikarja Božidar Jakaca, in tiskana na najfinejšem papirju, stane knjiga Din 60.—, broširana pa Din 48.—.

„Založba Svet“, Ljubljana poštni predal 260.

je nekdanje slovele v stari Grčiji po svoji modrosti.

Danes je le ona pridna gospodinja modra, katere izkoristi 7 prednosti, ki jih nudi

Schicht Terpentin-Milo s svojimi prednostmi

Obrambni vestnik.

JE RES IN NI RES.

Tov. Kontler priobčuje popravek v 15. številki »Učit. Tovariša«, kjer navaja moje podatke o pisavi »Nepujsaga« kot neresnične. Sodnijsko zapriseženi tolmač madžarskega jezika mi je članek prevedel v slovensčino. Tretji do peti odstavek članka Toronyi Julia: »Poplačano svoje dolgovce« v »Nepujsagu« štev. 18. od 26. VIII. 1928 se glasi:

V začetku tega leta se je stvar začela.

Šolski upravitelji mariborske oblasti so imeli upraviteljski sestanek v Mariboru. Navzoči so lahko podali svoje prošnje, potožili svoje gorje, kje in kakšne spremembe bi bile potrebne, da bi naobrazba naroda lahko nemoteno napredovala. Tukaj je izbruhnila z vso vehemenco tista zahteva, da je potreba vse učitelje domačine odstraniti iz Prekmurja. »Ven z domačini«, je gmelno po dvorani in mi nekateri, ki smo se udeležili sestanka — smo čutili, da tu ni govora o trenutnem izbruhu strasti, ampak da je to pripravljen napad, ki je hotel izsiliti odobravanje v navzočnosti zastopnika oblastne prosvetne uprave.

Izmed navzočih upraviteljev domačinov, ki smo bili na sestanku smo nekateri odločno protestirali proti takemu nastopu. Komaj nekaj dni na to pa je prišel odgovor v stanovskem listu, v katerem je opravičeval anonimni avtor tega članka — ki je kakor se je pozneje dognalo. Hočevar iz Kroga — o potrebi napada na upraviteljskem sestanku v Mariboru. Obenem pa se je tudi dognalo, da je bil oni napadalni članek naročen, napisati ga je dalo ljubljansko vodstvo učiteljskega združenja.

Iz navedenih treh odstavkov je razvidno, da so moje navedbe resnične. — Komentarja mislim ni potreba!

V Krogu, 25. novembra 1928.

Ciril Hočevar.

— ob V nekem kraju Slovenskih gor, kjer so obdržali poletne počitnice, je bilo nekaj staršev naznanjenih radi izostajanja otrok. »Slovenski Gospodar« z dne 1. nov. t. l. je reagiral na to dejstvo s posebnim člankom. Ko najprej obesi »krivdo« za poletne počitnice na vrat »liberalnemu advokatu« in šolskemu upravitelju, zaključuje sledeče: »... Proti kazenskemu nalogu se naj ti ljudje pismeno pritožijo takoj, ali pa naj gredo na okrajno glavarstvo in dajo tam na zapisnik, da so mislili, da veljajo tudi za S. L. jesenske počitnice, kakor povsod drugod v okraju. Opozorite ljudi, da sem prosil pri višji šolski oblasti, naj se kazni ljudem odpustijo. — Fr. Žebot.« — Čudno, da mora ljudstvu povedati šole g. poslanec, zakaj pravzaprav ni pošljalo otrok redno v šolo! Kako on to svoje postopanje združuje s krščansko moraljo, ostane seveda njegova tajnost. — Opozoriti pa hočemo zlasti na zadnji stavek, ki je za naše razmere žal simptomatičen. Da tukajšnje šolske oblasti postopajo vestno po predpisih, menda priznava vsak; zato je vsaka intervencija odveč in so oblasti čisto opravičene, če jo odklanjajo kot žaljivo. Z objavami, kakor je gornja, pa se pri ljudstvu naravnost izpodkopa ugled oblastim; saj prikazuje uradništvo kot samovoljne ljudi, ki delajo, kar se jim zljubi ali kakor ta ali oni »plivni« želi. Gest, kakor je ta, je žal naše javno življenje že polno. — Pravzaprav je siljenje k šolskemu obisku nesmisel, skoro ravno tako kakor siljenje k ljubezni. Zato so nelogične tudi te zadnje kazni. Dvomim pa, da bi gotovim gg. poslancem bilo po volji, da se te kazni odpravijo. Kako naj sicer ljudstvu izkazujejo svojo milost?

NOTE

za petje, klavir, violino i. t. d. za šolo in dom

Za naročilo zadošča dopisnica. (Gg. učitelji poseben popust.)

dobavlja po najnižji ceni „MATIČNA KNJIGARNA“ LJUBLJANA